
Kronika Towarzystwa miłośników historyi w Warszawie za rok 1908

Przegląd Historyczny 8/1, 123-128

1909

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

KRONIKA

Towarzystwa miłośników historii w Warszawie

za rok 1908.

Dnia 13 marca u. r. odbyło się doroczne walne zgromadzenie Towarzystwa miłośników historii, które, przyjąwszy sprawozdanie z czynności Zarządu za r. 1907, zatwierdziło budżet na r. 1908 i wybrało na członków komisji rewizyjnej poprzednich członków pp.: J. Bojasińskiego, St. Dzierzbickiego i S. Smolikowskiego. Skład zarządu pozostał w r. 1908 ten sam, jaki był w r. 1907, kiedy dnia 17 listopada 1906 r. zebranie organizacyjne Towarzystwa miłośników historii w Warszawie powołało do Zarządu pp. Xawerego Chamca, Bronisława Chlebowskiego, Franciszka Giedroycia, Alexandra Jabłonowskiego, Stanisława Kętrzyńskiego, Tadeusza Korzona, Alexandra Kraushara, Franciszka Pułaskiego, i X. Władysława Szcześniaka a jako Redaktora „Przeglądu historycznego“, p. Jana Kochanowskiego. Dnia 24 listopada 1906 ukonstytuowany, Zarząd pełnił w r. 1908 swe obowiązki, mając prezesa p. Alexandra Jabłonowskiego, jego zastępcę p. Bronisława Chlebowskiego, sekretarza p. Stanisława Kętrzyńskiego, i skarbnika p. Xawerego Chamca. Redaktorem organu Towarzystwa, „Przeglądu historycznego“, był p. Jan Kochanowski, przy którym, jako Komitet, stali pp.: Bronisław Chlebowski, Ignacy Chrzanowski, Alexander Jabłonowski, Stanisław Kętrzyński, Alexander Kraushar, Franciszek Pułaski i Władysław Smoleński.

Zarząd Towarzystwa, który zamknął szczęśliwie rok 1907 pozostałością kasową rb. 900, kop. 19, dokładał usilnych starań, aby w r. 1908 zapewnić większą niezależność materialną Towarzystwu. Podane poniżej zamknięcie kasowe, jakkolwiek na oko wydaje się również pomysne, jak w r. 1907, bo zamknięte jest saldem rb. 1272 kop. 26, kryje w sobie niebezpieczną anomalię, mianowicie to, że Towarzystwo, bez poparcia i darów osób prywatnych, utrzymać się nie jest w stanie. Gdyby nie dary, na które nie zawsze liczyć można, r. b. nie byłby zamknięty pozostałością kasową, owszem musiałyby przynieść Towarzystwu deficyt. Zauważyć przedewszystkiem należy, że obojętność na

sprawy wiedzy historycznej nie zmniejsza się bynajmniej. W r. 1907 liczyło Towarzystwo 178 członków, z których ubyło, wskutek wycofania się lub śmierci 38, przybyło nowych 14, tak, że w dn. 31 grudnia 1908 r. liczyło Towarzystwo 154 członków. Prawda, że od początku r. 1909 ruch pewien zaczął się objawiać w postaci nowoprzystępujących członków, jednak rok ubiegły zaznaczył się nowymi stratami, które śmierć spowodowała. Tak poniosło Towarzystwo stratę w osobie znakomitego historyka, który założeniem naszego Towarzystwa gorliwie się zajmował, i który otworzył pierwsze, organizacyjne jego zebranie, Xcia Jana Tadeusza Lubomirskiego; prócz niego straciliśmy członków: ś. p. Mściława Godlewskiego, Henryka Sadowskiego i Gabryela Wierzbowskiego. Niepodobna tu pominąć i przedwcześnie zmarłego Ordynata Adama Hr. Krasińskiego, który, jakkolwiek nie należał do Towarzystwa, to jednak zapisał się w naszej pamięci jako protektor „Przeglądu“, na którego celełożył do ostatniej chwili. Cześć ich pamięci i zasługom.

W r. ubiegłym członek protektor Xsiaże Witold Światopółk Czetwertyński złożył na rzecz Towarzystwa ponownie dar 1000 rb., nadto Komitet kasy Mianowskiego przyznał pp.: Alexandrowi Jabłonowskiemu i Janowi Kochanowskiemu zasiłek 600 rb. na cele wydawnictwa „Przeglądu Historycznego.“ Ponadto złożyli dary mniejsze bądź w gotówce, bądź w udzielonych bezinteresownie pracach dla „Przeglądu historycznego“ pp.: dr. Franciszek Giedroyc, prof. Ludwik Gumplowicz, ś. p. Adam hr. Krasiński, Alexander Kraushar, dr. Antoni Prochaska i w. in. Wszystkim tym hojnym ofiarodawcom składa Zarząd Towarzystwa wyrazy wdzięczności, którą niewątpliwie i całe Towarzystwo podziela.

W r. ubiegłym dnia 11 maja odbyło się nadzwyczajne walne zgromadzenie Towarzystwa, na którym na wniosek Zarządu uchwalono zamianować prezesa Towarzystwa, p. Alexandra Jabłonowskiego w uznaniu zasług jego 50-letniej pracy naukowej Członkiem honorowym Towarzystwa. W obchodzie jubileuszowym, urządzonej głównie staraniem członków Zarządu Towarzystwa, przedstawiciel Towarzystwa wraz z licznymi członkami wziął czynny udział.

W ciągu r. 1908 odbyły się 4 miesięczne zebrania Towarzystwa, na których wygłoszono następujące referaty;

1) Dnia 26 lutego odczyt p. Wł. M. Kozłowski p. t. Przedmiot i zadania filozofii dziejów.

2) Dn. 13 marca odczyt p. L. Meyet'a p. t.: O dacie urodzin Słowackiego.

3) Dn. 11 maja odczyt p. A Kraushara p. t.: Pałac prymasowski w Warszawie.

4) Dn. 11 grudnia odczyt p. Wł. Konopczyńskiego p. t.: O przesileniu pieniężnym i sprawie reformy monetarnej za Augusta III.

Nadto Zarząd Towarzystwa postanowił urządzić seryę odczytów, z których pierwszy p. T. Korzona p. t.: „Grunwald“ odbył się dn. 21 grudnia 1908 r.

Działalność Towarzystwa, skierowana ku utrzymaniu „Przeglądu“, nie obeszła się bez pewnych ofiar. Było nią zmniejszenie, lubo nieznaczne, objętości czasopisma, aby ograniczyć jego koszta, — oraz określenie i zmniejszenie wydatków, z czasopiśmem złączonych. Jeżeli

oszczędności te pozwoliły Zarządowi zamknąć w bieżącym roku rachunki bez deficytu, to jednak nie można myśleć, by system oszczędnościowy mógł być przez dłuższy czas — bez szkody dla jakości wydawnictwa — stosowany. Dziś już p. Redaktor „Przeglądu“ domaga się podniesienia normy honoraryów autorskich, od których zależy stan teki redaktorskiej i odpowiedni dobór artykułów, do druku przeznaczonych.

„Przegląd historyczny“ ukazał się w r. 1908 w w dwu tomach, VI i VII, każdy o trzech zeszytach. Tom VI liczył 25 arkuszy druku, w czem było 10 prac oryginalnych, 5 sprawozdań z ruchu dziejopisarskiego, 2 miscellanea, nadto kroniki Towarzystwa i wiadomości redakcyjne; tom VII obejmuje 25 arkuszy, w czem było prac oryginalnych 10, sprawozdań 4, i miscellaneów 3. Ogółem 34 autorów zabierało głos w „Przeglądzie.“ Według treści poświęcono 19⁰/₀ miejsca historii średniowiecznej, 50⁰/₀ nowożytnej, pracom o treści ogólnej 6⁰/₀, — historii polskiej 79⁰/₀, obcej 21⁰/₀. Na prace oryginalne przypadło ogółem 59⁰/₀ miejsca, na sprawozdania i recenzje 23⁰/₀, na miscellanea 18⁰/₀.

Widzimy stąd, iż stosunek procentowy prac, w „Przeglądzie“ drukowanych, utrzymał się mniej więcej w normie r. 1907. Zmienił się jedynie dość znacznie na korzyść sprawozdań z literatury historycznej (z 10 na 23⁰/₀).

Sprawozdanie kasowe za r. 1908 przedstawia się, jak następuje:

	Przychód	Rozchód
Saldo kasy z r. 1907.	125,19	
Rachunek „Przeglądu“ w r. 1905/6. . .	15,50	
„ ofiar subsydyów	2126,99	
„ odczytów i konferencyi		124,75
„ Banku handlowego	2051,93	2458,17
„ wydawnictwa „Przeglądu historycznego“ za r. 1908	1066,43	3659,67
„ składek Członków	1252,—	16,—
„ sprzedaży „Przeglądu historycznego“ z r. 1907	152,—	
„ wydawnictwa „Przeglądu historycznego“ na rok 1909	16,45	
„ pożyczek	17,89	
„ Administracyi	330,—	895,79
Razem	7154,38	7154,38

Zamożność Towarzystwa przedstawia się dnia 1 stycznia 1909 r. jak następuje:

W Banku handlowym było na korzyść Towarzystwa	Rb. 1290,15
Z tego potrącić należy dług kasy.	„ 17,89
Pozostaje na r. 1909	Rb. 1272,26

Prócz tego majątek Towarzystwa stanowią reszty nakładów tomów I, II, III, IV, V, VI i VII „Przeglądu historycznego.“

Dnia 6 marca r. 1909 odbyła Komisya rewizyjna, złożona z pp. Józefa Bojasińskiego i Stanisława Dzierzbickiego, rewizyę kasy i ksiąg Towarzystwa, które przyjęła i podpisała.

Na tem miejscu niech nam wolno będzie wyrazić słowa gorącej podziękii Świetnej Radzie Zarządzającej Towarzystwa kredytowego m. Warszawy i jej Prezesowi J. W. Panu Feliksowi hr. Czackiemu za udzielenie gościny Zebraniom Towarzystwa w lokalu Towarzystwa Kredytowego m. Warszawy, tudzież Szanownemu Komitetowi Resursy kupieckiej za udzielenie swego lokalu na cykl odczytów, urządzonych przez Towarzystwo.

Zaznaczyć wreszcie należy, że Towarzystwo nasze weszło w stosunki z podobnymi instytucjami polskimi i obcemi, jak: Towarzystwo historyczne we Lwowie, Towarzystwo miłośników historii i zabytków m. Krakowa, Český Časopis historický i Muzeum Kralovsti Českého w Pradze czeskiej, Gesellschaft für Geschichte und Altertumskunde der Ostseeprovinzen Russlands w Rydze. Z całym szeregiem pokrewnych wydawnictw utrzymywało Towarzystwo stosunki przez posyłanie im egzemplarzy na zamianę; — nadto przesyłało Towarzystwo kilku związkom naukowym młodzieży uniwersyteckiej „Przegląd historyczny“ po niższej cenie.

Spis członków Towarzystwa miłośników historii za r. 1908.

Członek honorowy:

Alexander Jabłonowski.

Członkowie protektorowie:

- 1) Baranowski Ignacy
- 2) X. Czetwertyński-Światopółk Witold
- 3) Szczeniowski Ignacy

Członkowie czynni i zwyczajni:

X. Bączek Jan	Chamiec Ksawery
Bądarzewski Kalikst	Chamiec Mirosław
Baranowski Ignacy Tadeusz	Chełchowski Kazimierz
Baruch Maksymilian	Chlebowski Bronisław
Bassak Antoni	Chrzanowski Ignacy
Berezowski Konrad	Czarnowski Ludwik
Betley Lucyan	Czerwiński Antoni
Bieliński Józef	
Bienkiewicz Adryan	Dembowski Piotr
Bogusławski Edward	Dickstein Samuel
Bojasiński Józef	Dynowski Henryk
Boratyński Ludwik	Dzierzbicki Stanisław
Broniewski Kazimierz	
Brückner Alexander	Faleński Felicyan

- Gajsler Justyn Feliks
 Galewski Adolf
 Gąsiorowski Zygmunt
 Giedroyć Franciszek
 Giedroyciowa Stefania
 Glogier Zygmunt
 X. Gnatowski Jan
 † Godlewski Mścisław
 X. Godlewski Michał
 Gorski Stefan
 Gremium nauczycieli Gimnazjum plockiego
 Grocholski Hr. Włodzimierz
 Grosse Ludwik
 Gubrynowicz Bronisław
 Gumpłowicz Ludwik
- Handelsman Marcelli
 Hasfort Alicya
 Hassewicz Stanisław
 Hochowa Zofia
 Holewiński Władysław
 Homolicki Jan
- Idzikowski Władysław
 Iwański Władysław
 Iwaszkiewicz Jan
- Jabłonowski Władysław
 Jabłoński Ks.
 Jaczynowski Adam
 Jakubowski Starza Edward
 Jakubowski Jan
 Jankowski Leonard
 Jankowski Michał
 Jantzen Stefan
- X. Kakowski Alexander
 Kamieniecki Witold
 Kaszewski Kazimierz
 Kędzierski Antoni
 Kętrzyński Stanisław
 Kiślański Władysław
 Kochanowski Jan
 Konopczyński Edward
 Konopczyński Władysław
 Korsak Zdzisław
 Korzon Tadeusz
 Kowalski Jan
- Kozłowski Władysław Mieczysław
 Krackiewiczowa Karolina
 Krasiński Hr. Edward
 Kraushar Alexander
 Krzemiński Stanisław
 Kulikowski Wilhelm
- Landau Zofia
 Lewandowski Władysław
 Lorentowicz Jan
 † Lubomirski Xże Jan Tadeusz
 Lutostańska Alexandra
 Lutostańska Marya
- Łabuński Józef
 Łaguna Łukasz
 Łubieński Hr. Roger
 Łuniński Ernest
- Maciesza Alexander
 Majewski Erazm
 Marcinkowski Kazimierz
 Marczewski Witold
 Marylski Antoni
 Męczkowski Waclaw
 Merczyng Henryk
 Méyet Leopold
 Młodecki Józef
 Mogilnicki Stanisław
 Mościcki Henryk
- X. Niedzielski Jan
- Ostrowska Marya
- Parczewski Alfons
 Pełowski Adolf
 Pełowski Jan
 Piotrowska Henryka
 Pisarzewska Stanisława
 Plenkiewicz Roman
 Pniewski Stanisław
 Podhorski Władysław
 X. Ponewczyński
 Popławska Korczak Stanisława
 Potocki Hr. Franciszek
 Potocka Hr. Franciszkowa
 Powichrowski Włodzimierz
 Prohaska Antoni

- Pruszyński Bronisław
Przedziecki Hr. Raynold
Pułaski Franciszek
- Rakiewicz Wincenty
Rakowski Kazimierz
Rokicki Jakób
Rulikowski Mieczysław
Rzewuski Józef
- † Sadowski Henryk
Sawicki Mirosław
Seydel Hugo
Siemieński Józef
Sikorski St.
X. Skimborowicz Hipolit
Smoleński Władysław
Smolikowski Seweryn
Smólski Grzegorz
Sokolnicki Michał
Starorypiński Bruno
Suligowski Adolf
- Sułowski Romuald
Szlenkier Józef
X. Szcześniak Władysław
- Taube Br. Artur
X. Tauer Antoni
Thugut Stanisław
Tyszkiewicz Hr. Stanisław
- Wachowski Kazimierz
Walicka Antonina
Wasutyński Alexander
Weychert Bolesław
† Wierzbowski Gabryel
Wierzbowski Teodor
Wilder Hieronim
Witanowski Rawita Michał
Wolf Józef
Woyde Alexander
- Zieliński Edward
-